

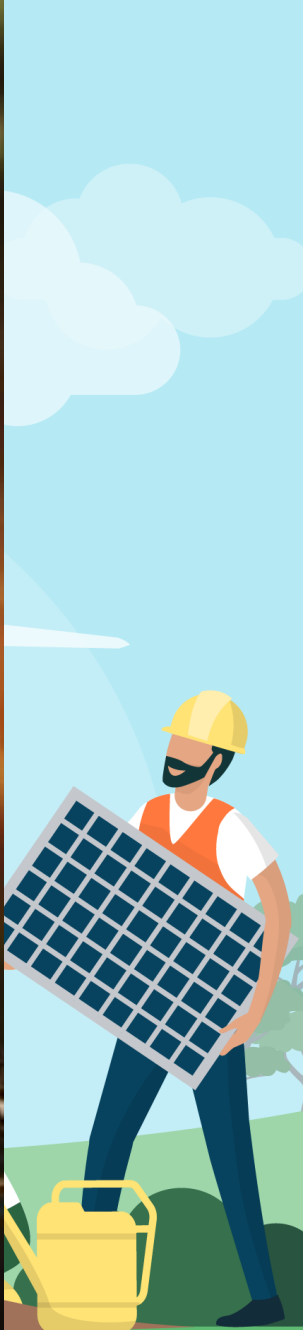
Udržateľný rozvoj a udržateľnosť: cesta a cieľ

---

doc. Ing. Ľubomír ŠTRBA, PhD.

Fakulta BERG, Technická univerzita v Košiciach

22. September 2022, Hniezdne

Udržateľnosť

- ▶ spoločenský cieľ, ktorý sa vo všeobecnosti zameriava na to, aby ľudia mohli dlhodobo bezpečne spolunažívať na Zemi

Prečo je udržateľnosť dôležitá?

- ▶ Životné prostredie človeka je definované v obmedzenom priestore s obmedzenými zdrojmi
- ▶ Z dlhodobého hľadiska, v priestorovo obmedzenom prostredí s neustále rastúcou populáciou a tlakom na rast ekonomiky sa prírodné zdroje spotrebúvajú rýchlejšie, ako sa stihnú regenerovať.
- ▶ Prekročenie únosnej kapacity globálneho ekosystému.

ODLESŇOVANIE VO SVETE

31% pevniny
pokrývajú lesy

Od roku 1990 ubudlo
viac ako 420 miliónov
hektárov lesa.

Každú minútu sa zotne
približne 2400 stromov

▶ Dôsledky:

- ▶ Erózia pôdy
- ▶ Klimatická zmena
- ▶ Povodne
- ▶ Strata životného priestoru rôznych druhov rastlín a živočíchov
- ▶ Ohrozenie biodiverzity
- ▶ Zvýšené okysľovanie oceánskych vôd
- ▶ Celkové zníženie kvality životného prostredia

Cesta k udržitelnosti = udržitelný rozvoj

Udržitelný rozvoj

Udržitelný rozvoj je rozvoj, ktorý uspokojuje potreby súčasnosti bez toho, aby ohrozil schopnosť budúcich generácií uspokojovať svoje vlastné potreby.

„Zem sme nezdedili po našich predkoch, požičali sme si ju od našich detí.“

Udržateľný rozvoj

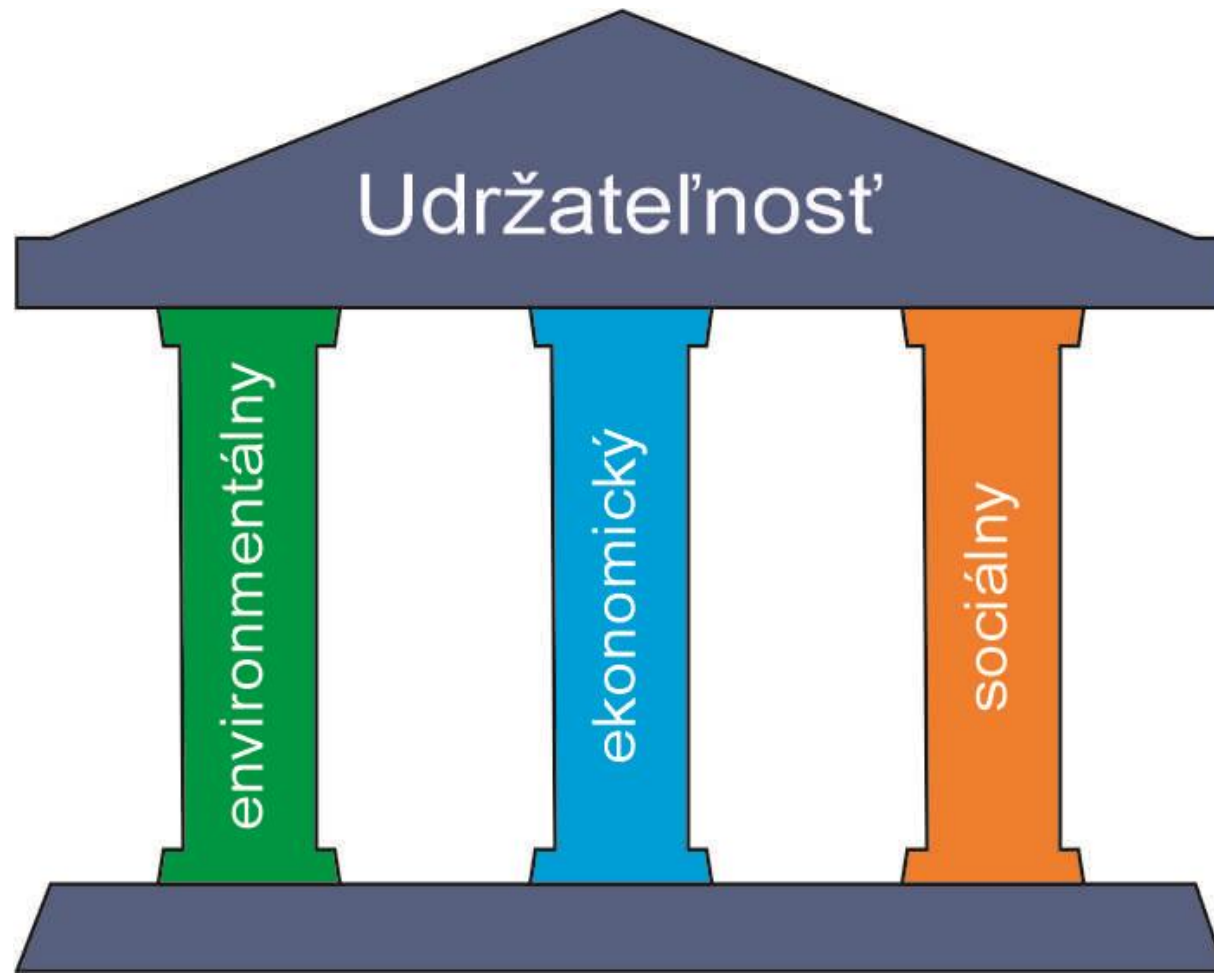
- ▶ Zákon 17/1992 Zb. o životnom prostredí:
- ▶ Trvalo udržateľný rozvoj spoločnosti je taký rozvoj, ktorý súčasným i budúcim generáciám zachováva možnosť uspokojovať ich základné životné potreby a pritom neznižuje rozmanitosť prírody a zachováva prirodzené funkcie ekosystémov.

Udržateľný rozvoj - história

- ▶ 1968 - založenie Rímskeho klubu (Club di Roma)
- ▶ 1972 - Rímsky klub uverejňuje správu Limity rastu (The Limits To Growth)
- ▶ 1972 - konferencia OSN na tému "prostredie človeka"
- ▶ 1987 - definícia udržateľného rozvoja v tzv. Brundtlandovej správe (Brundtland report)
- ▶ 1992 - Konferencia OSN o životnom prostredí a rozvoji v Rio de Janeiru (tzv. Summit Zeme)
  - ▶ Deklarácia Konferencie OSN o životnom prostredí a rozvoji (Rio Declaration on Environment and Development)
  - ▶ Agenda 21
  - ▶ Zásady obhospodarovania lesov (Forest Principles)
- ▶ 2015 - Konferencia OSN o udržateľnom rozvoji v New Yorku
  - ▶ Agenda 2030

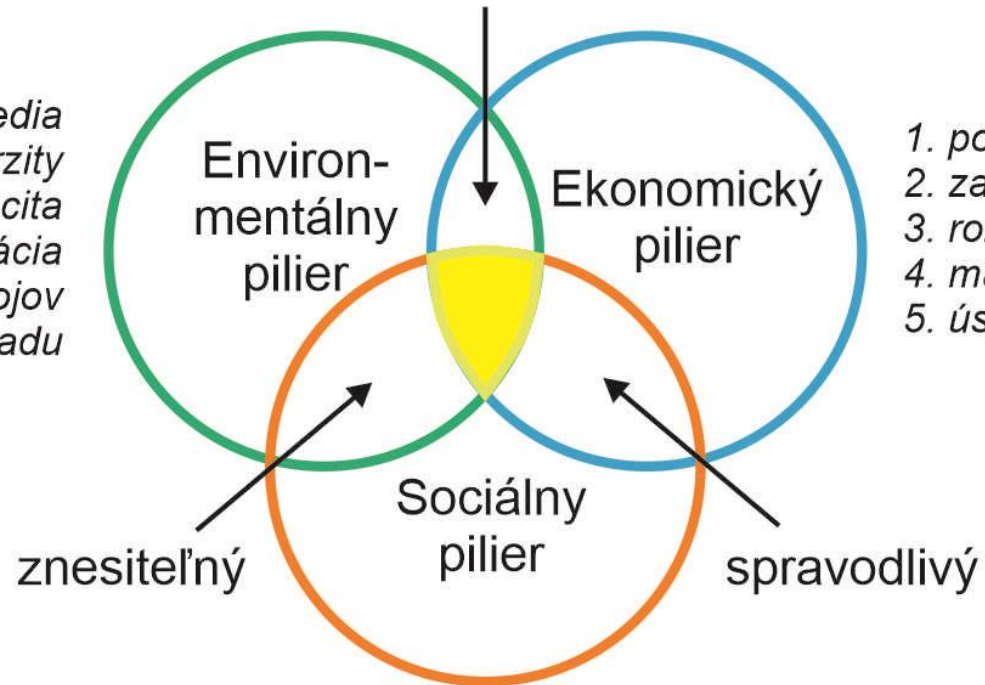
Udržateľný rozvoj - história v SR

- ▶ Zákon 17/1992 Zb. o životnom prostredí, §6 Trvalo udržateľný rozvoj
- ▶ 1993 - Stratégia, zásady a priority štátnej environmentálnej politiky
- ▶ 1996 - Národný environmentálny akčný program
- ▶ 1999 - Rada vlády SR pre trvalo udržateľný rozvoj
- ▶ uznesenie vlády SR č. 978/2001 - Národná stratégia trvalo udržateľného rozvoja
- ▶ 2002 - Miestna Agenda 21 - udržateľný rozvoj obcí a mikroregiónov na Slovensku (Mederly P. (ed.) a kol.)
- ▶ 2002 - účasť predstaviteľov vlády SR na svetovom Summitu o trvalo udržateľnom rozvoji (Johannesburg, JAR) a podpísanie záverečných dokumentov summitu
- ▶ 2003 - Národný rozvojový plán (vrátane operačných programov)
- ▶ 2003 - Vytvorenie integrovanej siete 24 regionálnych rozvojových agentúr v rámci Slovenska
- ▶ 2020 - Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030 - dlhodobá stratégia udržateľného rozvoja Slovenskej republiky - Slovensko 2030
- ▶ 2021 - Plán obnovy a odolnosti

životaschopný

1. ochrana životného prostredia
2. zachovanie biodiverzity
3. obnoviteľná kapacita
4. opakované použitie a recyklácia
5. obmedzenie neobnoviteľných zdrojov a tvorby odpadu

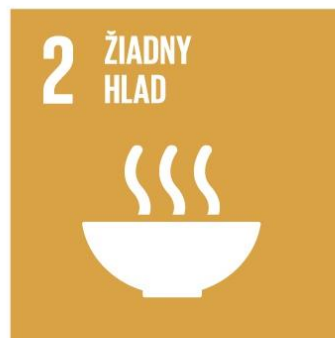
1. podpora hospodárskej prosperity
2. zamestnanosť
3. rozvoj nových trhov
4. manažment rizík
5. úspora nákladov

1. životná úroveň
2. zdelanie
3. komunitný rozvoj
4. rovnosť šancí
5. spravodlivosť a etika

Princípy udržateľného rozvoja

- ▶ ochrana životného prostredia
- ▶ udržateľný rozvoj spoločnosti
- ▶ kontrola populačného rastu
- ▶ starostlivosť o ľudské zdroje
- ▶ väčšie zapojenie obyvateľstva
- ▶ rozvoj v rámci únosnosti Zeme

Udržateľný rozvoj na Slovensku

Prioritné oblasti udržateľného rozvoja zohľadňujúce špecifiká Slovenska:

1. Vzdelanie pre dôstojný život;
2. Smerovanie k znalostnej a environmentálne udržateľnej ekonomike pri demografických zmenách a meniacom sa globálnom prostredí;
3. Znižovanie chudoby a sociálna inklúzia;
4. Udržateľné sídla, regióny a krajina v kontexte zmeny klímy;
5. Právny štát, demokracia a bezpečnosť;
6. Dobré zdravie.

Udržitelný rozvoj na Slovensku

Vzdelanie pre dôstojný život

Udržateľný rozvoj na Slovensku

Smerovanie k znalostnej a environmentálne udržateľnej ekonomike pri demografických zmenách a meniacom sa globálnom prostredí

Udržateľný rozvoj na Slovensku

Znižovanie chudoby a sociálna inklúzia

Udržitelný rozvoj na Slovensku

Udržitelné sídla, regióny a krajina v kontexte zmeny klímy

Udržateľný rozvoj na Slovensku

Právny štát, demokracia a bezpečnosť

Udržitelný rozvoj na Slovensku

Dobré zdravie

Udržitelný rozvoj na Slovensku

Príklady dobrej praxe:

- ▶ Podpora triedeného zberu komunálneho odpadu v meste Hanušovce nad Topľou (OP Kvalita životného prostredia)
- ▶ Tradičné gazdovstvo - zriadenie farmy s kombinovaným chovom hospodárskych zvierat (Program rozvoja vidieka SR)
- ▶ Založenie včelárskej farmy (Program rozvoja vidieka)
- ▶ RÔZNE PODOBY VODY - Rabčianska soľanka a Jarabinský prielom ako prvky prírodného dedičstva poľsko-slovenského pohraničia (Interreg PL-SK)
- ▶ Zníženie emisií zo stacionárnych zdrojov znečistenia ovzdušia v spoločnosti Fagor Ederlan Slovensko, a. s. (OP Kvalita životného prostredia)
- ▶ Zlepšenie kľúčových kompetencií žiakov Základnej školy v Bobrove (Integrovaný regionálny operačný program)
- ▶ Poprad - obchodná akadémia zníženie energetickej náročnosti budovy (OP Kvalita životného prostredia)
- ▶ Nízkouhlíková stratégia Prešovského samosprávneho kraja (OP Kvalita životného prostredia)
- ▶ Plán využívania obnoviteľných zdrojov energie v Košickom kraji z pohľadu udržateľnosti a energetickej efektívnosti

Ďakujem za pozornosť